

LATVIJAS REPUBLIKAS VALSTS KONTROLE
Ceturtais revīzijas departaments

SKANSTES IELA 50, RĪGA, LV – 1013
tālr. 67017510, 67017505, fakss 67017673, e-pasts: ceturtais@lrvk.gov.lv

Vārkavas novada domes
priekšsēdētājai Anitai Brakovskai

Skolas ielā 5, Vecvārkavā,
Upmalas pagastā, LV-5335

REVĪZIJAS ZIŅOJUMS

Rīgā

20.01.2015.

Nr.2.4.1-14-7/2014

**Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanas atbilstība
plānotajiem mērķiem un tiesību aktu prasībām**

Saturs

Revīzijas juridiskais pamatojums	3
Revīzijas mērķis	3
Revīzijas apjoms.....	3
Valsts kontroles revidentu atbildība	5
Revidējamās vienības atbildība	5
Kopsavilkums	5
Pašvaldību iesaistes sadzīves atkritumu apsaimniekošanā īss raksturojums.....	6
Revīzijas konstatējumi, secinājumi un ieteikumi	7
<i>Sadzīves atkritumu tilpuma un svara attiecība.....</i>	<i>7</i>
<i>Vārkavas novada pašvaldība nav nodrošinājusi atkritumu dalīto vākšanu, līdz ar to novada iedzīvotājiem nav iespējams šķirot atkritumus, lai veicinātu dabas resursu efektīvu izmantošanu un apglabājamo atkritumu apjoma samazināšanu.....</i>	<i>9</i>
<i>Vārkavas novada pašvaldībā 67% individuālo māju mājsaimniecību nav noslēguši sadzīves atkritumu apsaimniekošanas līgumus, tādējādi nepieciešams būtiski pilnveidot kontroles sistēmu, lai ierobežotu vides piesārņošanu</i>	<i>10</i>

Revīzijas juridiskais pamatojums

1. Pamatojoties uz Valsts kontroles likuma 2.pantu un Valsts kontroles Ceturtā revīzijas departamenta 08.07.2014. revīzijas apakšuzdevumu Nr.2.4.1-14-7/2014, veikta lietderības revīzija par *Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanas atbilstību plānotajiem mērķiem un tiesību aktu prasībām.*
2. Revīziju veica vecākais valsts revidents Jānis Salenieks (revīzijas grupas vadītājs), vecākā valsts revidente Kristīne Loča un valsts revidentes Iveta Mansura-Garsija, Olga Loginova un Zane Reizniece.

Revīzijas mērķis

3. Revīzijas mērķis ir pārliecināties, vai sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšana atbilst plānotajiem mērķiem un tiesību aktu prasībām.

Revīzijas apjoms

4. Revīzija ir veikta saskaņā ar Latvijas Republikā atzītiem starptautiskajiem revīzijas standartiem.
5. Lai revīzijā iegūtu pietiekamu pārliecību par sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanas atbilstību plānotajiem mērķiem un tiesību aktu prasībām, revīzija tika veikta:
 - 5.1. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā, kura koordinē atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna īstenošanu un sagatavo normatīvo aktu projektus atkritumu apsaimniekošanas jomā¹;
 - 5.2. Valsts vides dienestā, kurš atkritumu apsaimniekotājam izsniedz atbilstošas atļaujas darbības veikšanai un periodiski kontrolē to darbību²;
 - 5.3. izvēlētās un revīzijas izlasē iekļautās astoņās pašvaldībās, kuru uzdevums ir organizēt sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā³, izvēloties atkritumu apsaimniekotāju, kurš veiks sadzīves atkritumu savākšanu, pārvadāšanu un uzglabāšanu⁴;
 - 5.4. izvēlētos un revīzijas izlasē iekļautos trīs sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojumu sniedzēju uzņēmumos, kuri aprēķina tarifa projektu par sadzīves atkritumu apglabāšanu⁵.
6. Lai pārbaudītu, kā izlasē iekļautās pašvaldības veic uzraudzību pār izvēlētajiem atkritumu apsaimniekotājiem, revīzijas laikā tika iegūta informācija arī no tiem.
7. Revīzijas rezultātā ir sagatavoti 12 revīzijas ziņojumi:
 - 7.1. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai (turpmāk – VARAM);
 - 7.2. astoņām pašvaldībām - Aizkraukles novada pašvaldībai, Cesvaines novada pašvaldībai, Jelgavas pilsētas pašvaldībai, Kuldīgas novada pašvaldībai, Lubānas novada pašvaldībai, Neretas novada pašvaldībai, Preiļu novada pašvaldībai un Vārkavas novada pašvaldībai;

¹ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 7.panta pirmās daļas 1.un 2. punkts.

² Atkritumu apsaimniekošanas likuma 12.panta pirmā daļa un 14.panta pirmā daļa.

³ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 8.panta pirmās daļas 1.punkts.

⁴ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 18.panta pirmā daļa.

⁵ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes 09.03.2011. lēmuma Nr.1/1 „Sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifa aprēķināšanas metodika” 1.punkts.

- 7.3. trīs atkritumu poligonu apsaimniekotājiem – SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts” (reģ.Nr.41203001052), SIA „Vidusdaugavas SPAAO” (reģ.Nr.55403015551) un SIA „ZAAO” (reģ.Nr.44103015509).
8. Revīzijas mērķis, veicot pārbaudes pašvaldībās, ir pārliecināties, vai pašvaldības:
- 8.1. ir nodrošinājušas, ka atkritumu apsaimniekošanas maksā ir iekļautas tikai pamatotas izmaksas, tajā skaitā vai atkritumu apglabāšanas poligona tarifs un dabas resursu nodoklis tiek piemērots tikai par poligonos apglabāto atkritumu daudzumu, nevis par sašķīrotajiem un pārstrādājamajiem atkritumiem;
 - 8.2. nodrošina, ka tiek ievērotas vides aizsardzības prasības (t.sk. atkritumu dalītā savākšana).
9. Revīzijas apjomā tika iekļauti šādi jautājumi:
- 9.1. vai pašvaldības uzrauga, lai atkritumu apsaimniekošanas maksā būtu iekļautas tikai tādas izmaksas, kas nepieciešamas pakalpojuma efektīvai sniegšanai;
 - 9.2. vai pašvaldība, organizējot sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, ir veikusi pasākumus, lai no 2015.gada nodrošinātu dalītas sadzīves atkritumu savākšanas sistēmas darbību;
 - 9.3. vai sadzīves atkritumu apsaimniekotājs attiecīgajā pašvaldībā savāktos sadzīves atkritumus nodod apglabāšanai tikai attiecīgā atkritumu apsaimniekošanas reģiona sadzīves atkritumu poligonā.
10. Šis revīzijas ziņojums ir sagatavots Vārkavas novada pašvaldībā veikto pārbažu rezultātā.
11. Revīzijā netika pārbaudītas šādas jomas:
- 11.1. VARAM darbības Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna īstenošanā, jo dokuments⁶ ir apstiprināts 2013.gadā un pirmās atskaites par plāna izpildi ir plānots sagatavot tikai līdz 01.07.2016.;
 - 11.2. iepakojuma kā atsevišķa atkritumu veida apsaimniekošana, jo obligātu depozieta sistēmu atkārtoti lietojamam un vienreiz lietojamam dzērienu iepakojumam ir plānots ieviest tikai no 01.01.2015.⁷;
 - 11.3. pašvaldībām piederošo uzņēmumu iesaistes komercdarbībā pamatojums un atbilstība normatīvā akta⁸ prasībām, kā arī iespējamā konkurences deformācija atkritumu apsaimniekošanas jomā, ņemot vērā, ka vēl nav izveidojusies vienveidīga un konsekventa tiesu prakse jautājumā par *in-house* principa piemērošanu sadzīves atkritumu apsaimniekotāja izvēlē;
 - 11.4. sabiedrisko pakalpojumu regulatora darbības, apstiprinot tarifus par sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos⁹;
 - 11.5. sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma maksas aprēķina pareizība daudzdzīvokļu dzīvojamās mājās saskaņā ar normatīvo aktu¹⁰, ja dzīvokļu īpašnieki nav savstarpēji vienojušies par citu aprēķina kārtību.

⁶ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2013.-2020.gadam (apstiprināts ar Ministru kabineta (turpmāk – MK) 21.03.2013. rīkojumu Nr.100).

⁷ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.-2020.gadam (apstiprināts ar MK 21.03.2013. rīkojumu Nr.100) 20.-21.lp.; Konceptija par depozieta sistēmas piemērošanu dzērienu iepakojumam (apstiprināta ar MK 17.05.2013. rīkojumu Nr.195).

⁸ Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.panta pirmā daļa.

⁹ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 40.pants.

12. Revīzijā tika veikta pašvaldību aptauja par atkritumu apsaimniekošanas maksas noteikšanu konkrētajā pašvaldībā. Atbildes uz anketas jautājumiem iesniedza 97% aptaujāto pašvaldību.
13. Revīzija tika veikta par laika posmu no 01.01.2012. līdz 30.06.2014.
14. Tā kā revidējamais laika posms ietvēra Latvijas Republikas nacionālās valūtas – lata nomaiņu uz eiro, tad revīzijas ziņojumā visas skaitliskās vērtības ir izteiktas eiro, piemērojot valūtas kursu – viens eiro ir 0,702804 lati.

Valsts kontroles revidentu atbildība

15. Valsts kontroles revidenti ir atbildīgi par revīzijas ziņojuma sniegšanu, kas pamatojas uz revīzijas laikā gūtiem atbilstošiem, pietiekamiem un ticamiem revīzijas pierādījumiem.

Revidējamās vienības atbildība

16. Vārkavas novada pašvaldība ir atbildīga par normatīvo aktu ievērošanu un revidentiem sniegtās informācijas patiesumu.

Kopsavilkums

Vārkavas novada pašvaldība nav uzraudzījusi ar atkritumu apsaimniekotājiem noslēgto līgumu par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu nosacījumu izpildi, tā rezultātā novada iedzīvotāji maksā par šķiroto atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu, kas faktiski netiek saņemts.

17. Vārkavas novada pašvaldības noslēgtajos līgumos par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Vārkavas novadā ir noteikts, ka novadā tiks nodrošinātas sadzīves atkritumu dalītās vākšanas iespējas. Vārkavas novada iedzīvotājiem vēl arvien nav iespējams veikt atkritumu dalītu vākšanu.
18. Vārkavas novada pašvaldībai tika ieteikts nodrošināt, lai sadzīves atkritumu apsaimniekotājs atbilstoši noslēgtā līguma prasībām novada iedzīvotājiem nodrošina iespēju veikt atkritumu dalītu vākšanu.

Vārkavas novada pašvaldība nav veikusi pietiekamas darbības, lai nodrošinātu *Atkritumu apsaimniekošanas likuma* prasības ievērošanu, ka iedzīvotājiem ir jāslēdz līgumi par sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu, jo, lai arī individuālo māju majsaimniecību īpatsvars (82%) pašvaldības administratīvajā teritorijā padara atkritumu apsaimniekošanas kontroli komplicētāku, tikai 33% novada individuālo māju majsaimniecību ir noslēguši atkritumu apsaimniekošanas līgumus, tādējādi pietiekami neierobežojot vides piesārņošanu un, iespējams, līgumus noslēgušie iedzīvotāji ir spiesti apmaksāt atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus arī par līgumus nenoslēgušajiem iedzīvotājiem.

19. Vārkavas novada pašvaldībai tika ieteikts būtiski pilnveidot kontroles sistēmu, lai veicinātu sadzīves atkritumu savākšanas līgumu noslēgšanu ar visiem atkritumu radītājiem pašvaldības teritorijā, tādējādi nodrošinot *Atkritumu apsaimniekošanas likuma*¹¹ prasības ievērošanu.

¹⁰ MK 09.12.2008. noteikumu Nr.1013 „Kārtība, kādā dzīvokļa īpašnieks daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā norēķinās par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašuma lietošanu” 17.4.apakšpunkts.

¹¹ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 16.panta pirmās daļas 1.punkts.

Pašvaldību iesaistes sadzīves atkritumu apsaimniekošanā īss raksturojums

20. Viens no pašvaldības uzdevumiem ir organizēt sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā atbilstoši pašvaldības saistošajiem noteikumiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu¹².
21. Pašvaldība, balstoties uz atkritumu apsaimniekotāja iesniegto maksas aprēķinu¹³, nosaka maksu¹⁴ par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu un izdod saistošos noteikumus, nosakot:
- 21.1. savas administratīvās teritorijas dalījumu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonās;
 - 21.2. prasības atkritumu savākšanai;
 - 21.3. prasības minimālajam sadzīves atkritumu savākšanas biežumam;
 - 21.4. prasības sadzīves atkritumu pārvadāšanai, pārkraušanai un uzglabāšanai;
 - 21.5. kārtību, kādā veicami maksājumi par atkritumu apsaimniekošanu¹⁵.
22. Izvēloties atkritumu apsaimniekotāju, pašvaldība izvēlas vienu no šādiem variantiem:
- 22.1. veic publisko iepirkumu vai publiskās un privātās partnerības procedūru¹⁶;
 - 22.2. deleģē uzdevumu pašvaldības kapitālsabiedrībai, pamatojoties uz likumā noteikto izņēmumu publiskā iepirkuma procedūras piemērošanai¹⁷.

Pašvaldība ar izvēlēto atkritumu apsaimniekotāju slēdz līgumu par sadzīves atkritumu savākšanu, tai skaitā dalīto atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu un uzglabāšanu attiecīgajā administratīvajā teritorijā¹⁸.

Savukārt sadzīves atkritumu apsaimniekotājs, kuru izvēlējusies pašvaldība, slēdz līgumu ar pašvaldības administratīvajā teritorijā esošajiem atkritumu radītājiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu¹⁹.

Atkritumu radītājs ir ikviena fiziska persona (iedzīvotājs) vai juridiska persona, kuras darbība rada atkritumus²⁰.

Atkritumu apsaimniekošana Vārkavas novada pašvaldībā

23. Vārkavas novada domes saistošajos noteikumos *Atkritumu apsaimniekošana Vārkavas novadā*²¹ ir noteikts sadzīves atkritumu apsaimniekošanas mērķis Vārkavas novadā:
- 23.1. reglamentēt sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, lai aizsargātu cilvēku dzīvību un veselību, vidi, kā arī personu mantu;
 - 23.2. veicināt atkritumu apsaimniekošanu, tajā skaitā dalīto vākšanu, lai samazinātu apglabājamo atkritumu daudzumu;
 - 23.3. veikt atkritumu dalīto savākšanu, šķirošanu un pārstrādi normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā;
 - 23.4. rūpēties par to, lai atkritumi tiktu apsaimniekoti videi un cilvēkam nekaitīgā veidā.

¹² Atkritumu apsaimniekošanas likuma 8.panta pirmās daļas 1.punkts.

¹³ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 18.panta piektā daļa.

¹⁴ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 39.panta pirmā daļa.

¹⁵ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 8.panta pirmās daļas 3.punkts.

¹⁶ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 18.panta pirmā daļa.

¹⁷ Publisko iepirkumu likuma 3.panta pirmās daļas 7.punkts.

¹⁸ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 18.panta pirmā un sestā daļa.

¹⁹ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 16.panta trešā daļa.

²⁰ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 1.panta sestais punkts.

²¹ Vārkavas novada domes 28.03.2013. saistošo noteikumu Nr.52 „Atkritumu apsaimniekošana Vārkavas novadā” (apstiprināti ar Vārkavas novada domes 28.03.2013.lēmumu (protokols Nr.9/3)) 3.punkts.

24. Maksa par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Vārkavas novadā:
- 24.1. līdz 27.03.2013. bija 11,90 eiro (bez PVN) par vienu kubikmetru²² atkritumu;
- 24.2. no 28.03.2013. ir noteikta 14,09 eiro (bez PVN) par vienu kubikmetru²³ atkritumu.
25. Atkritumu apsaimniekošanu Vārkavas novadā:
- 25.1. līdz 31.12.2012. veica SIA „L&T”²⁴ (tagad SIA „Clean R”, reģistrācijas Nr.40003682818), ar ko Vārkavas novada dome 2010.gadā noslēdza līgumu par cieto sadzīves atkritumu apsaimniekošanu;
- 25.2. no 01.01.2013. veic SIA „Preiļu saimnieks” (turpmāk – atkritumu apsaimniekotājs, reģistrācijas Nr.47703001720), kurš izvēlēts publiskā iepirkuma rezultātā un ar kuru Vārkavas novada dome ir noslēgusi līgumu²⁵ par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Vārkavas novadā.
26. To pašvaldību administratīvajās teritorijās, kuras atrodas attiecīgajā atkritumu apsaimniekošanas reģionā, radītos sadzīves atkritumus apglabā tikai attiecīgā atkritumu apsaimniekošanas reģiona sadzīves atkritumu poligonā²⁶.
- Vārkavas novadā savāktie sadzīves atkritumi jāapglabā Dienvidlatgales atkritumu apsaimniekošanas reģiona sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonā „Cinīši”²⁷.

Revīzijas konstatējumi, secinājumi un ieteikumi

Sadzīves atkritumu tilpuma un svara attiecība

Konstatējumi un secinājumi

27. Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas maksu ar lēmumu nosaka pašvaldība, un to veido²⁸:
- 27.1. atkritumu apsaimniekotāja maksa par sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu;
- 27.2. tarifs par sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos;
- 27.3. dabas resursu nodoklis par atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos.
- Maksas par atkritumu apsaimniekošanu komponentus skatīt 1.attēlā.

²² Vārkavas novada domes un SIA „L&T” Latgales filiāle (reģistrācijas Nr.40003682818) 03.01.2010. Līgums par CSA apsaimniekošanu 831/1.

²³ Vārkavas novada domes 28.03.2013. sēdes protokols Nr.9.

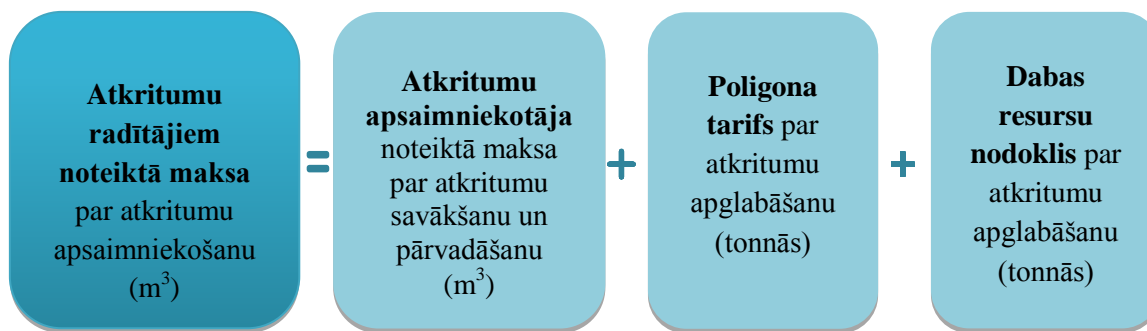
²⁴ Vārkavas novada domes un SIA „L&T” Latgales filiāle 31.01.2006. Līgums par cieto sadzīves atkritumu saimniecības organizēšanu un CSA izvešanu Vārkavas novadā.

²⁵ Vārkavas novada domes un SIA „Preiļu saimnieks” 20.12.2014. līgums Nr.5-46/129 par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Vārkavas novadā.

²⁶ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 21.panta pirmā daļa.

²⁷ MK 25.06.2013. noteikumu Nr.337 „Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem” 2.punkts; Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.–2020.gadam (apstiprināts ar MK 21.03.2013. rīkojumu Nr.100) 13.lp.

²⁸ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 39.panta pirmā daļa.

1.attēls. *Maksas par atkritumu apsaimniekošanu komponenti*

28. Sadzīves atkritumu apglabāšanas maksa atkritumu poligonos ietver poligona tarifu un dabas resursu nodokli, kuru apmērs tiek noteikts par sadzīves atkritumu svaru jeb par vienas tonnas cieto sadzīves atkritumu apglabāšanu.
29. Savukārt atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, atkritumu apsaimniekošanas maksa tiek noteikta tilpuma mērvienībā, t.i., par vienu kubikmetru sadzīves atkritumu.
30. Lai noteiktu poligona tarifa un dabas resursu nodokļa apmēru par sadzīves atkritumu tilpumu, ir jāveic pārrēķins, nosakot sadzīves atkritumu ietilpību vienā tonnā.
31. Atkritumu daudzumu var noteikt, pamatojoties uz iepriekšējo pieredzi, vai ieteicams piemērot metodikā²⁹ norādīto koeficientu jauktiem nepresētiem sadzīves atkritumiem - 0,2, tādējādi pieņemot, ka viens atkritumu kubikmetrs atbilst 200 kilogramiem atkritumu³⁰.
32. Vārkavas novada pašvaldībā iepirkuma rezultātā izvēlētais atkritumu apsaimniekotājs ir aprēķinājis sadzīves atkritumu apsaimniekošanas maksu, ņemot vērā noteikto koeficientu – 0,133, tādējādi pieņemot, ka viens atkritumu kubikmetrs atbilst 133 kilogramiem atkritumu.

Revīzijā tika noskaidrots, ka Vārkavas novada pašvaldības teritorijā faktiski³¹ viens sadzīves atkritumu kubikmetrs atbilst aptuveni 110 kilogramiem atkritumu (koeficients – 0,11).

Lai arī metodika³² pieļauj iespēju piemērot koeficientu - 0,2, tādējādi pieņemot, ka viens atkritumu kubikmetrs atbilst 200 kilogramiem atkritumu, kas atkritumu apsaimniekošanas maksu palielinātu, atkritumu apsaimniekotājs ir aprēķinājis sadzīves atkritumu apsaimniekošanas maksu, ņemot vērā noteikto koeficientu – 0,133, pieņemot, ka viens atkritumu kubikmetrs atbilst 133 kilogramiem atkritumu, kas ir atbalstāmi, jo tas faktiskajai situācijai atbilst precīzāk nekā metodikas koeficients – 0,2.

²⁹ Rokasgrāmatas faktoru pielietošanai sadzīves atkritumu uzskaitē, pārejot no tilpuma uz svara vienībām (Latvijas Vides aģentūra, 2002), 6.tabula.

³⁰ MK 22.12.2008. noteikumu Nr.1075 „Noteikumi par vides aizsardzības valsts statistikas pārskatu veidlapām” 5.pielikuma 5.punkts.

³¹ Salīdzinot izrakstītajos rēķinos norādīto savāktu sadzīves atkritumu kubikmetru skaitu ar atkritumu poligonā nodoto sadzīves atkritumu apjomu.

³² Rokasgrāmatas faktoru pielietošanai sadzīves atkritumu uzskaitē, pārejot no tilpuma uz svara vienībām (Latvijas Vides aģentūra, 2002), 6.tabula.

Vārkavas novada pašvaldība nav nodrošinājusi atkritumu dalīto vākšanu, līdz ar to novada iedzīvotājiem nav iespējams šķirot atkritumus, lai veicinātu dabas resursu efektīvu izmantošanu un apglabājamo atkritumu apjoma samazināšanu

Konstatējumi un secinājumi

33. Pašvaldības pienākums ir līdz 31.12.2014. savā administratīvajā teritorijā izveidot dalītu sadzīves atkritumu savākšanas sistēmu³³.
34. Vārkavas novada pašvaldības noslēgtajos līgumos par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu:
 - 34.1. ar SIA „L&T”³⁴ ir noteikts, ka atkritumu apsaimniekotājs nodrošinās šķirotu atkritumu (8,1 kubikmetra atkritumu – kartona un PET³⁵ – konteineru) izvešanu vienu reizi mēnesī, par to iekasējot 48,18 eiro + PVN mēnesī;
 - 34.2. ar SIA „Preiļu saimnieks”³⁶ ir noteikts, ka atkritumu apsaimniekotājs apņemas nodrošināt sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Vārkavas novadā saskaņā ar iepirkuma nolikuma³⁷ prasībām.
35. Iepirkuma nolikumā³⁸ ir noteikts, ka sadzīves atkritumu apsaimniekotājs viena mēneša laikā no līguma noslēgšanas dienas Vārkavas novadā uzstādīs atkritumu tvertnes, kas paredzētas atkritumu šķirošanai saskaņā ar novada pašvaldības izpilddirektora norādītajām vietām; Vārkavas pagastā uzstādīs deviņus (0,9 m³) šķirotu atkritumu konteinerus.
SIA „Preiļu saimnieks” savā piedāvājumā³⁹ ir norādījusi, ka piedāvātajā atkritumu apsaimniekošanas maksā ir iekļautas visas nepieciešamās izmaksas, kas nodrošina projekta „Sadzīves atkritumu savākšana un izvešana Vārkavas novadā” izpildi, tādējādi norādot, ka atkritumu apsaimniekošanas maksā 14,09 eiro par vienu kubikmetru ir iekļauti izdevumi, kas saistīti ar šķirotu atkritumu apsaimniekošanu.
36. Revīzijas laikā Vārkavas novada pašvaldība sniedza informāciju, ka šķirotu atkritumu konteineru/tvertņu uzstādīšana nav nodrošināta⁴⁰.
37. Vārkavas novada pašvaldība nav veikusi SIA „L&T” un SIA „Preiļu saimnieks” noslēgto līgumu par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu izpildes uzraudzību, tādējādi:
 - 37.1. novada iedzīvotāji maksā par šķirotu atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu, kas faktiski nav nodrošināts;
 - 37.2. nenodrošinot sadzīves atkritumu dalīto vākšanu (šķirošanu) savā administratīvajā teritorijā atbilstoši *Atkritumu apsaimniekošanas likuma*⁴¹ prasībām un neveicinot dabas resursu efektīvu izmantošanu un apglabājamo atkritumu apjoma samazināšanu;

³³ MK 02.04.2013. noteikumu Nr.184 „Noteikumi par atkritumu dalītu savākšanu, sagatavošanu atkārtotai izmantošanai, pārstrādi un materiālu reģenerāciju” 2.punkts.

³⁴ SIA „L&T” Latgales filiāles un Vārkavas novada domes 03.01.2010. „Apakšlīgums par cieto sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Nr.831/1”, 03.01.2010. Pielikums Nr.1.

³⁵ Polietilēntetraftalāts – plastmasas atkritumu veids.

³⁶ Vārkavas novada pašvaldības un SIA „Preiļu saimnieks” 20.12.2012. līguma Nr.5.46./129 „Par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Vārkavas novadā” 1.punkts.

³⁷ Vārkavas novada pašvaldības iepirkuma nolikuma „Sadzīves atkritumu savākšana un izvešana Vārkavas novadā” Nr.VND/2012/21 (apstiprināts Vārkavas novada pašvaldības Iepirkuma komisijas 03.12.2012. sēdē Nr.48) 2.pielikums „Darba uzdevums”.

³⁸ Vārkavas novada pašvaldības iepirkuma nolikuma „Sadzīves atkritumu savākšana un izvešana Vārkavas novadā” Nr.VND/2012/21 (apstiprināts Vārkavas novada pašvaldības Iepirkuma komisijas 03.12.2012. sēdē Nr.48) 2. pielikuma „Darba uzdevums” 1.11.apakšpunkts.

³⁹ SIA „Preiļu saimnieks” 14.12.2012. Finanšu piedāvājums iepirkumam Nr.VND/2012/21 „Sadzīves atkritumu savākšana un izvešana Vārkavas novadā”.

⁴⁰ Vārkavas novada pašvaldības 23.09.2014. e-pasta vēstule.

⁴¹ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 8.panta pirmās daļas 6.punkts un 18.panta sestā daļa.

37.3. apdraudot dalītas sadzīves atkritumu savākšanas sistēmas izveidi līdz 31.12.2014. savā administratīvajā teritorijā⁴².

Ieteikums

38. Lai veiktu sadzīves atkritumu dalīto vākšanu Vārkavas novadā atbilstoši normatīvo aktu⁴³ prasībām, Vārkavas novada pašvaldībai nodrošināt, lai atkritumu apsaimniekotājs SIA „Preiļu saimnieks” uzsāk un veic šķiroto atkritumu apsaimniekošanu Vārkavas novadā atbilstoši noslēgtā iepirkuma līguma⁴⁴ prasībām.

Vārkavas novada pašvaldībā 67% individuālo māju māsaimniecību nav noslēguši sadzīves atkritumu apsaimniekošanas līgumus, tādējādi nepieciešams būtiski pilnveidot kontroles sistēmu, lai ierobežotu vides piesārņošanu

Konstatējumi un secinājumi

39. *Atkritumu apsaimniekošanas likumā*⁴⁵ ir noteikts, ka atkritumu apsaimniekošana nedrīkst negatīvi ietekmēt vidi, tai skaitā to piesārņot un piegružot.
40. Tādēļ ikvienai personai⁴⁶, kuras darbība rada atkritumus, ir jāslēdz līgums par sadzīves atkritumu savākšanu un pārvaldāšanu ar pašvaldības izvēlēto atkritumu apsaimniekotāju⁴⁷.
41. Noslēgto līgumu par sadzīves atkritumu savākšanu un pārvaldāšanu īpatsvaru ietekmē iedzīvotāju koncentrācija pašvaldības pilsētu un lauku teritorijās. Piemēram, pilsētu teritorijās atrodas daudzdzīvokļu mājās atkritumu apsaimniekošanas līgumus iedzīvotāju vārdā parasti slēdz namu pārvaldnieki. Tādējādi pašvaldībās ar lielāku daudzdzīvokļu māju īpatsvaru kontrole pār atkritumu apsaimniekošanas līgumu noslēgšanu ir vienkāršāka.
42. Revīzijas laikā tika aprēķināts, ka revīzijas izlasē iekļautajās pašvaldībās līgumus ar atkritumu apsaimniekotājiem par sadzīves atkritumu savākšanu un pārvaldāšanu ir noslēguši vidēji 44% individuālo māju māsaimniecību.
43. Informāciju par Vārkavas novada pašvaldībā esošo māsaimniecību skaitu un līdz 30.06.2014. noslēgtajiem atkritumu apsaimniekošanas līgumiem skatīt 1.tabulā.

⁴² MK 02.04.2013. noteikumu Nr.184 „Noteikumi par atkritumu dalītu savākšanu, sagatavošanu atkārtotai izmantošanai, pārstrādi un materiālu reģenerāciju” 2.punkts.

⁴³ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 8.panta pirmās daļas 6.punkts un 18.panta sestā daļa; MK 02.04.2013. noteikumu Nr.184 „Noteikumi par atkritumu dalītu savākšanu, sagatavošanu atkārtotai izmantošanai, pārstrādi un materiālu reģenerāciju” 2.punkts.

⁴⁴ Vārkavas novada pašvaldības un SIA „Preiļu saimnieks” 20.12.2012. līguma Nr.5.46./129 „Par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Vārkavas novadā” 1.punkts;

Vārkavas novada pašvaldības Iepirkuma nolikums „Sadzīves atkritumu savākšana un izvešana Vārkavas novadā” Nr.VND/2012/21 (apstiprināts Vārkavas novada pašvaldības Iepirkuma komisijas 03.12.2012. sēdē Nr.48), 2.pielikums „Darba uzdevums”.

⁴⁵ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 4.panta otrā daļa.

⁴⁶ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 1.panta 6.punkts.

⁴⁷ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 16.panta pirmās daļas 1.punkts.

Mājsaimniecību un līdz 30.06.2014. noslēgto atkritumu apsaimniekošanas līgumu skaits Vārkavas novada pašvaldībā

Mājokļi pēc ēku tipa	Mājsaimniecību skaits	Mājsaimniecību īpatsvars, %	Mājsaimniecību skaits, kas noslēgušas atkritumu apsaimniekošanas līgumus	Noslēgto līgumu skaits, %	Nenoslēgto līgumu skaits, %
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3 = 2/Σ2</i>	<i>4</i>	<i>5 = 4/2</i>	<i>6 = 100% - 5</i>
Individuālā māja	600	82	200	33	67
Daudzdzīvokļu māja	136	18	136	100	0
Kopā	736	100	336	46	54

44. Likums Par pašvaldībām⁴⁸ nosaka, ka pašvaldība kontrolē atkritumu savākšanu un izvešanu savā administratīvajā teritorijā.
45. Revīzijas laikā pašvaldība Valsts kontrolei sniedza informāciju⁴⁹, ka viens no galvenajiem iemesliem, kādēļ tikai 46% mājsaimniecību ir noslēguši līgumus par atkritumu apsaimniekošanu, ir tas, ka nav sakārtoti pašvaldības autoceļi, lai atkritumu savākšanas mašīnas, kas ir ļoti smagas, varētu piebraukt pie katras mājsaimniecības.
46. Par sadzīves atkritumu radītāja vai īpašnieka nepiedalīšanos pašvaldības organizētajā sadzīves atkritumu savākšanā var piemērot naudas sodu:
- 46.1. līdz 31.12.2013. – fiziskajām personām no 50 līdz 500 latiem, juridiskajām personām – no 300 līdz 1000 latiem⁵⁰;
- 46.2. no 01.01.2014. – fiziskajām personām no 70 līdz 700 eiro, juridiskajām personām – no 430 līdz 1400 eiro⁵¹.
47. Laika posmā no 01.01.2012. līdz 30.06.2014. Vārkavas novada pašvaldība nav konstatējusi normatīvā akta⁵² pārkāpumus par atkritumu apsaimniekošanas līgumu neslēgšanu⁵³.
48. Ņemot vērā individuālo māju mājsaimniecību lielo īpatsvaru (82%) Vārkavas novada administratīvajā teritorijā, kas padara atkritumu apsaimniekošanas kontroli komplicētāku, tomēr ir secināms, ka Vārkavas novada pašvaldība nav veikusi pietiekamas darbības, lai nodrošinātu Atkritumu apsaimniekošanas likuma⁵⁴ prasības ievērošanu, ka iedzīvotājiem ir jāslēdz līgumi par sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu, jo tikai 33% novada individuālo māju mājsaimniecību ir noslēguši atkritumu apsaimniekošanas līgumus salīdzinājumā ar revīzijas izlasē iekļauto pašvaldību vidējo rādītāju 44%, tādējādi:
- 48.1. novadā netiek pietiekami ierobežota vides piesārņošana un
- 48.2. iespējams, līgumus noslēgušie iedzīvotāji ir spiesti apmaksāt atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus arī par līgumus nenoslēgušajiem iedzīvotājiem.

⁴⁸ Likuma „Par pašvaldībām” 15.panta pirmās daļas 2.punkts.

⁴⁹ Vārkavas novada pašvaldības sniegtā informācija 23.09.2014. e-pasta vēstulē.

⁵⁰ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 75.panta otrā daļa (redakcijā, kas spēkā līdz 31.12.2013.).

⁵¹ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 75.panta otrā daļa (redakcijā, kas spēkā no 01.01.2014.).

⁵² Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 75.panta otrā daļa.

⁵³ Vārkavas novada pašvaldības sniegtā informācija 23.09.2014. e-pasta vēstulē.

⁵⁴ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 16.panta pirmās daļas 1.punkts.

Ieteikums

49. Vārkavas novada pašvaldībai būtiski pilnveidot kontroles sistēmu, lai veicinātu sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas līgumu noslēgšanu ar visiem atkritumu radītājiem pašvaldības teritorijā, tādējādi nodrošinot *Atkritumu apsaimniekošanas likuma*⁵⁵ prasības ievērošanu.

Revīzijas grupas vadītājs,
vecākais valsts revidents

Jānis Salenieks

Revīzijas grupa:

vecākā valsts revidente

Kristīne Loča

valsts revidente

Iveta Mansura-Garsija

valsts revidente

Olga Loginova

valsts revidente

Zane Reizniece

⁵⁵ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 16.panta pirmās daļas 1.punkts.